

Национальна академія наук України
Українське ботаничне товариство

Матеріали
XI з'їзду
Українського ботаничного
товариства
(Харків, 25-27 вересня 2001 р.)

Харків
2001

властивостей такі: Болгівцевський, Вікторів, Глеби, Гуріної, Дмитра Зерова, Лякуна, Коренюк, Костянтина Ситника, Махоріновський, Мусатенко, Новосада, Парадізовський, Розовський, Рудник, Савелій, Скуртівський, Сосновської, Тамари Стрели, Федора Терещенка, Філон, Чопенко, Шелпа-Сосонко, Якуша та ін.

Ґрунтово-кліматична зона північної частини Лісостепу України велими сприятлива для вирощування горіхоплідних. Види, форми і сорти їх в цій зоні успішно акліматизувалися, добре ростуть, цвітуть, регулярно плодоносять.

УДК 630*165.3

Ступар В.І., Яцик Р.М., Гайда Ю.І., Фенінич В.С.

Івано-Франківське відділення УБТ

Український НДІ зірського лісівництва ім. П.С. Пастернака

ЗБЕРЕЖЕННЯ ГЕНЕТИЧНИХ РЕСУРСІВ ЦІННИХ МАЛОПОШИРЕНИХ ЛІСОВИХ ВИДІВ У КАРПАТСЬКОМУ РЕГІОНІ ТА НА ПРИЛЕГЛИХ ТЕРИТОРІЯХ

Для збереження лісових генетичних ресурсів, їх відновлення та раціонального використання в селекційно-наслідницьких цілях, нами відібрано 210 генетичних резерватів 18-ти видів на площі 13,4 тис. га в Держлісфонді: Закарпатської, Львівської, Івано-Франківської, Тернопільської та Чернівецької областей, що складає майже 56% від усіх відібраних резерватів в Україні (за площею). В Державний реєстр вже внесено 200 резерватів, площею 10,9 тис. га. Головна увага при виділенні резерватів приділялась головним лісоутворювачам регіону.

В Україні діє в даний час досліджуються в генетично-селекційному плані і дешево забути лісівниками малопоширені цінні види, які, в основному, присутні в домішні населеннях, поряд з іншими лісовими породами. Інколи вони утворюють також чисті деревостани, або з їх перевагою. Це породи, більшість з цих видів називають супутніми породами, на сьогодні, більшість з цих видів називають супутніми породами. Незаадекватне зменшення уваги до таких видів може призвести до непоправних втрат генетичного потенціалу порід, що мають цінну деревину та плоди, відрізняються корисними лісовими властивостями, відіграють ґрунтоутворюючу, ґрунто- і водозахисну роль, підвищують стійкість насаджень до несприятливих умов оточуючого середовища. Серед таких видів, в першу чергу, варто назвати клени, ясени, в'язи, вільхи, плодови: черешня, яблуня, груша, горіхи, а також дуже рідкісні

породи – береза, береза темна та інші. Найбільш серйозними загрозами для природних генетичних ресурсів цінних листяних видів ученими різних країн було названо наступне, а саме: зменшення частоти генетичної варіації, що пов'язано з малими розмірами популяцій; хвороби (типу голландської хвороби шльмових); небажана гібридизація та інше.

Відсутність заборони на вирубку цінних малопоширених видів призводить не тільки до звуження їх генетичного потенціалу, а й унеможливає відбір і виведення в майбутньому нових лісових сортів, особливо для трьох видів. В зв'язку з вищеприведеним, в багатьох європейських країнах прийнятий курс на підвищення уваги до проведення досліджень цінних листяних і підтримується розвиток стратегії, яка інтегрує діяльність з їх збереження in situ та ex situ.

УДК 581.4:581.522.4:634.946 (477.60)

Суслова О.П., Поляков О.К.

Донецьке відділення УБТ

Донецький ботанічний сад НАН України

АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ПИЛКУ ЛЖЕТСУГТИ МЕНЗИСА (PSEUDOTSUGA MENZIESII (MIRB.) FRANCO) НА ПВДЕННОМУ СХОДІ УКРАЇНИ

При вивченні адаптаційних процесів деревних рослин недостатньо уваги приділяється мікробіометричним показникам генеративних стружтук. В зв'язку з цим при дослідженні циклу репродукції інтродукованих видів хвойних на південному сході України важливе наукове значення має визначення розмірів пилку. Об'єктом досліджень були 28-річні дерева лжетугти Мензиса інтродукованої в Донецькому ботанічному саду НАН України. Пилок збирали в період його льоту, фарбували алетокарміном та вимірювали 100 пилокних зернин з кожного облікового дерева (5).

Лжетугта Мензиса утворює генеративні органи кожного року, рясність стробілів коливається широкую, проте вона досить висока: за сім років спостережень (1993-2000 рр.) рясність мікростробілів складала 4-5 багів (за шкалою Г.М. Козубова, 1974), а метастробілів – 3-5 багів. Лише в 1998 р. утворюлося мало жіночих стробілів (1 баг), що було пов'язано з суворю зимою та пізніми весняними заморозками. В результаті спостережень виявлено аномальні пилкові зерна: без ядерні мікроспори. Середній процент аномальних мікроспор становив 12,5%. Окрім того, був проведений біометричний аналіз двох морфометричних показників пилку: